

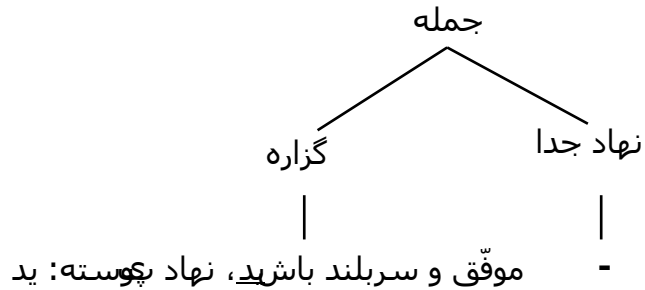
درس دوم

جمله

۱- جمله‌های زیر را به نهاد و گزاره تقسیم کنید و زیر نمودار بنویسید و نهاد پیوسته ی آن-ها را پیدا کنید:

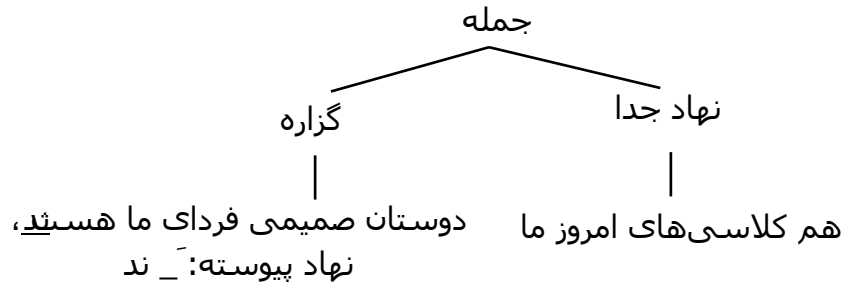
الف) موقّق و سربلند باشید.

پاسخ:

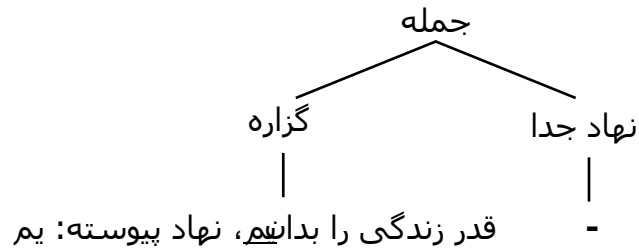
ب) هم کلاسی‌های امروز ما، دوستان صمیمی فردای ما هستند.

پاسخ:

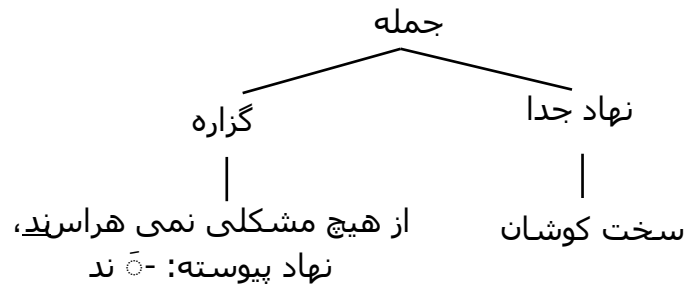
پ) قدر زندگی را بدانیم.

پاسخ:

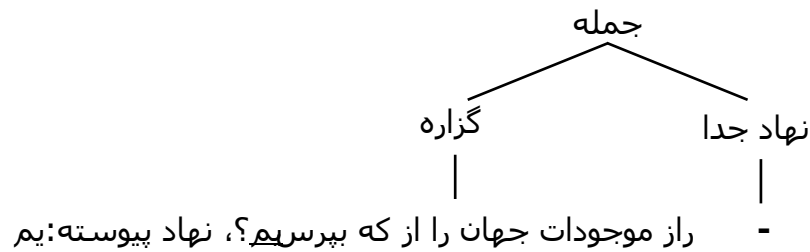
ت) سخت کوشان از هیچ مشکلی نمی‌هراسند.

پاسخ:

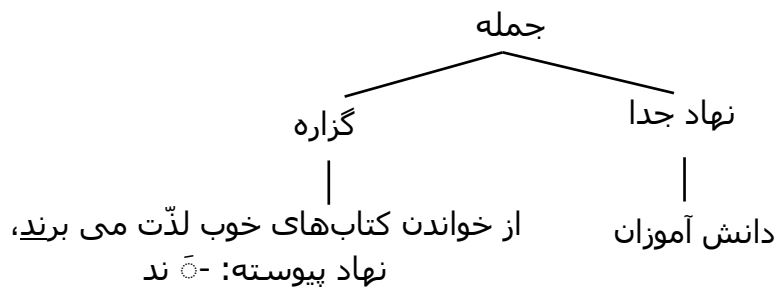
ث) راز موجودات جهان را از که پرسیم؟

پاسخ:

ج) دانش‌آموزان از خواندن کتاب‌های خوب لذت می‌برند.

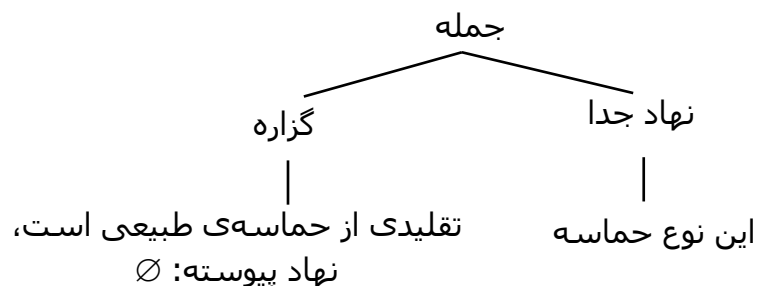
پاسخ:

۲- نهاد جدا، گزاره نهاد پیوسته را در هر یک از موارد زیر، مشخص کنید: (با رسم نمودار)

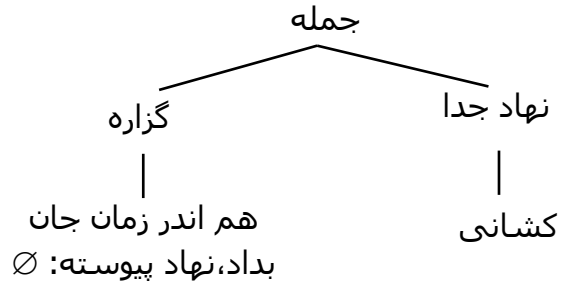
الف) این نوع حماسه تقلیدی از حماسه ی طبیعی است.

پاسخ:

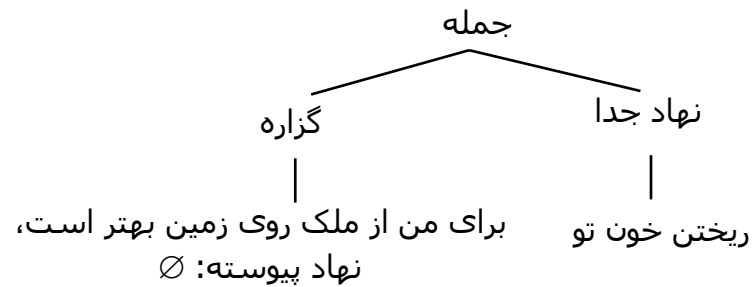
ب) گشانی هم اندر زمان جان بداد.

پاسخ:

پ) ریختن خون تو برای من از ملک روی زمین بهتر است.

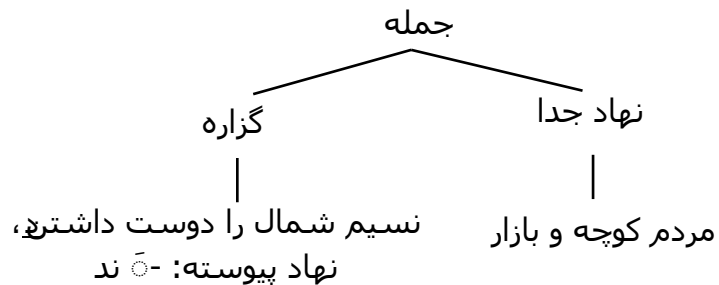
پاسخ:

(بهتر از ملک روی زمین برای من است)

ت) مردم کوچه و بازار، نسیم شمال را دوست داشتند.

پاسخ:

۳- نهاد کدام یک از جمله‌های زیر، با فعل (نهاد پیوسته در فعل) مطابقت ندارد؟ علت را بنویسید؟

الف) حضرت پیامبر (ص) پس از فتح مکه دشمنان شکست خورده را بخشیدند.

پاسخ: نهاد جدا با نهاد پیوسته مطابقت ندارد. برای احترام، شناسه ی جمع (-َند) برای نهاد مفرد (حضرت پیامبر «ص») آمده است.

ب) این ظرفها شکستنی است.

پاسخ: نهاد جدا (این ظرفها) با فعل مطابقت ندارد. برای نهاد غیجان دار (این ظرفها)، فعل به صورت مفرد آمده است.

پ) (پ) ایرانیان به سپاه اسلام می‌گرویدند.

پاسخ: نهاد جدا (ایرانیان) با نهاد پیوسته (-َند) مطابقت دارد.

۴- برای هر یک از نهادهای زیر، فعل مناسب به کار ببرید:

الف) من و حسین ...

پاسخ: من و حسین رفتیم.

ب) ایرانیان با دشمنان ...

پاسخ: ایرانیان با دشمنان می‌جنگند.

پ) من با مادرم ...

پاسخ: من با مادرم می‌روم.

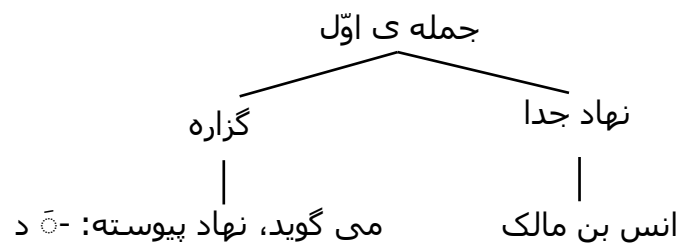
۵- در متن زیر، این تمرین‌ها را انجام دهید:

الف) نمودار ساده ی هر جمله را رسم کنید و جمله‌ها را زیر نمودار بنویسید.

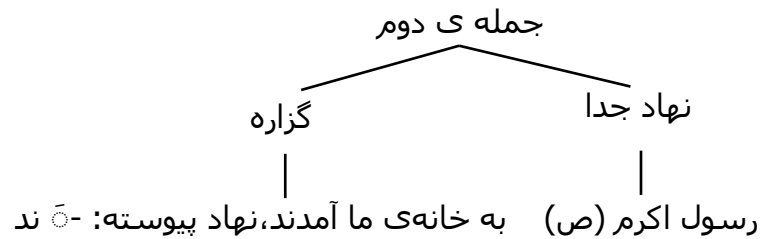
ب) نهاد جدا و پیوسته ی جمله‌ها را مشخص کنید و بنویسید در کدام جمله ها، نهاد جدا با پیوسته مطابقت ندارد. دلیل عدم تطابق نهادها را بنویسید.

«آنس بن مالک می گوید: روزی رسول اکرم (ص) به خانه‌ی مادرم آمدند. برادر کوچکم، ابوعمیر، سخت دل تنگ و اندوهگین بود. حضرت رسول (ص) علت دل تنگی برادرم را از ما پرسیدند. مادر گفت: ابوعمیر پرنده‌ی زیبایی داشت که غالباً با آن سرگرم می شد. اینک آن پرنده مرده است. رسول اکرم (ص) نیز اندوهگین گردیدند.»

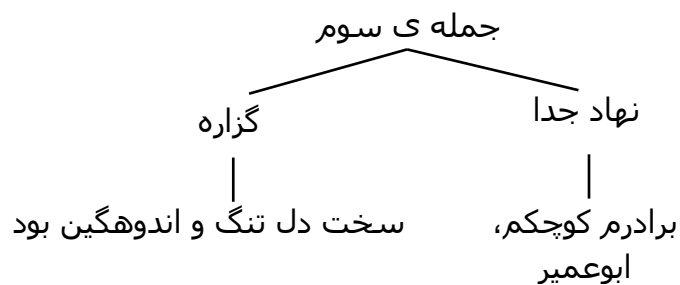
پاسخ: این خودآزمایی دارای نُه جمله است که به ترتیب زیر، در نمودار نشان داده می شوند:

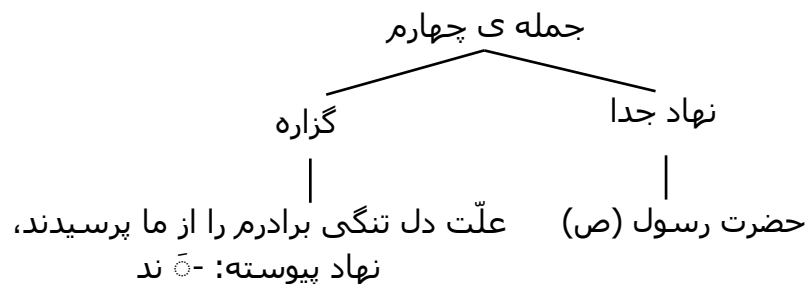
- در جمله‌ی دوم، نهاد جدا با نهاد پیوسته، برای احترام، مطابقت ندارد:

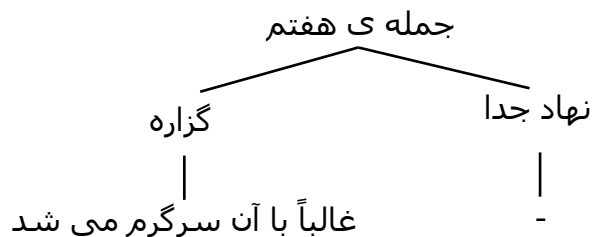
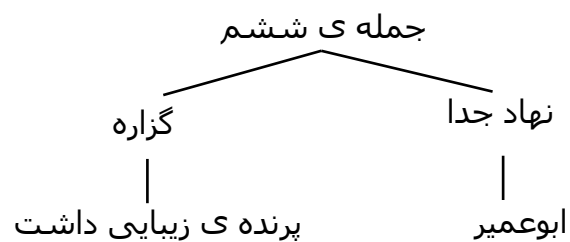
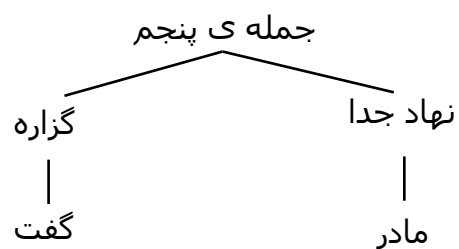
- در جمله‌ی سوم، نهاد پیوسته ∅ است.

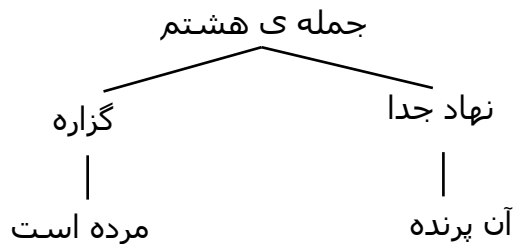

- در جمله ی چهارم، نهاد جدا با نهاد پیوسته، برا احترام، مطابقت ندارد:

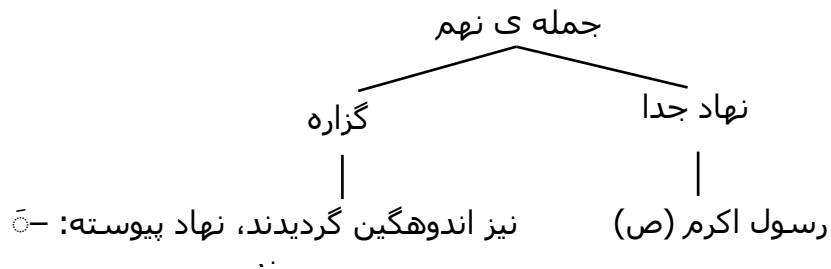

- در جمله های پنجم، ششم، هفتم و هشتم، نهاد پیوسته ∅ (تهی) است.

- در جمله های نهم، نهاد جدا با نهاد پیوسته، به خاطر احترام، مطابقت ندارد:

۶- برای جمله های زیر، فعل هایی با شناسه ی مناسب بیاورید و رابطه ی شناسه را با نهاد از نظر شمار بررسی کنید: مثال: علی و مسعود با هم به دبیرستان رفتند (نهاد جمع+شناسه ی جمع): علی و مسعود با هم به دبیرستان (رفتن) الف) بسیاری از انسان ها از نظر رنگ و نژاد و زبان با هم اختلاف (داشتن) اما از نظر اصل انسان بودن با هم مشترک (بودن).

پاسخ: بسیاری از انسان ها از نظر رنگ و نژاد و زبان با هم اختلاف دارند، اما از نظر اصل انسان بودن با هم مشترک هستند؛ برای نهاد جمع (بسیاری از انسان ها)، فعل ها نیز به صورت جمع به کار رفته اند.

ب) ملتّی که طالب استقلال سیاسی (بودن)، به زبان ملّی خود سخن (گفتن).

پاسخ: ملتّی که طالب استقلال سیاسی باشد، به زبان ملّی سخن می گوید، «ملتّ» اسم جمع و نهاد جداست. فعل برای این کلمه، به صورت مفرد به کار می رود.

پ) با دیگران چنان رفتار (کردن) که دوست داری با تو رفتار (کردن).

پاسخ: با دیگران چنان رفتار کن که دوست داری دیگران با تو رفتار کنند: در جمله ی اول، نهاد Ø و مفرد است (تو) که فعل به صورت مفرد و در جمله ی دیگر، برای نهاد جمع (دیگران)، فعل به صورت جمع به کار می رود.

زبان شناسی

۷- تفاوت زبان و گفتار را در یک بند بنویسید.

پاسخ: تفاوت بین زبان و گفتار: همه ی انسان ها از زبان بهره مندند ولی بعضی از انسان ها از نعمت گفتار بی بهره اند. زبان یکی از توانایی های ذهنی انسان است در حالی که گفتار، فقط نمود آوایی این توانایی است. زبان از خطا و دگرگونی به دور است، اما گفتار در معرض خطا و دگرگونی می باشد.

بیاموزیم

۸- کدام یک از جمله های زیر را ترجیح می دهید؟ چرا؟

الف) ابوعلی سینا حکیمی نامی بود.

ب) ابوعلی سینا حکیمی نامی بود.

پ) من از دوستی صمیمی ای برای مشورت کمک گرفتم.

ت) من از دوستی صمیمی برای مشورت کمک گرفتم.

ث) من از دوست صمیمی ای و مخلصی برای مشورت کمک گرفتم.

پاسخ: جمله های «الف» و «ت» از سایر جمله ها بهتر هستند، زیرا در صفت هایی که مختوم به «ای=i» هستند، بهتر است «ی» به موصوف افزوده شود؛ حکیمی نامی، دوستی صمیمی و عکسی رنگی، جمله ی «ث» دارای دو صفت است. این جمله را به شکل معمولی آن می نویسیم: من از دوست صمیمی و مخلصی برای مشورت کمک گرفتم.